

Mondelinge bezinningsmomenten bij het vak LV

Auteur: Taco Visser

Levensbeschouwing betekent letterlijk het leven beschouwen. Je doet een stapje terug om het leven (en jouw plek daarin) te bezien. Je denkt na over *levensvragen*. Bijvoorbeeld: welke zin (en onzin) tref ik in het leven aan? Waar gaat het in het leven om? Wie ben ik? Waarom en waarvoor leven we? Wat gebeurt er in de wereld? Hoe leven we goed samen? Is er meer dan het zichtbare? Die laatste vraag is ook een religieuze vraag. De andere vragen kunnen dat ook zijn, maar dat hoeft niet. Iedere mens heeft levensvragen, maar voor sommige mensen worden dat ook geloofsvragen. Godsdiensten zijn een vorm van levensbeschouwing.

Momenten van bezinning zijn onmisbaar voor echte levensbeschouwelijke *vorming*. Je moet de tijd nemen om over belangrijke levensvragen na te denken. Vandaar dat godsdienstige mensen regelmatig stilstaan bij hun levensvragen. Christenen doen dit bijv. op zondag. Bij bezinningsmomenten horen ook vaak levensbeschouwelijke *teksten*. Stof om over na te denken. Daarom hebben veel godsdiensten boeken. Christenen bijvoorbeeld bezinnen zich door de Bijbel te lezen en vormen zich zo een christelijke levensbeschouwing. Bezinningsmomenten kunnen dus niet zonder goede teksten met opvattingen en ervaringen om ‘over na te denken’. Godsdienstige of filosofische teksten, liedteksten, gedichten, opinieartikelen, etc.

Opdracht

Eén vakles LV in de week gaan jullie zelf bezinningsmomenten verzorgen. In die les houden twee leerlingen in hun eigen groep een bezinningsmoment (totale duur per leerling: 22 min.). In een bezinningsmoment stel je *levensvragen* en *leventhema's* centraal. Dit zijn de ‘diepere’ vragen en thema's ‘van het leven’. Dingen om over na te denken of om voor warm te lopen. Dat kan gaan over de aard van de mens, jezelf, verlangens, angst, hoop, verwondering, geloof, het Kwaad, dood, God, maar ook over de maatschappij, de politiek en religie in het algemeen. Kortom, allerlei filosofische, psychologische, maatschappelijke en religieuze thema's.

Om het thema goed in te leiden, zoek je een levensbeschouwelijke *tekst*, zoals een lied, een gedicht, een (kranten)artikel (opiniërend of een achtergrondartikel), een Bijbelverhaal (of uit ander heilig boek), een pagina uit een boek, een TV-programma, etc. In het LV-lokaal staan mappen en boekjes met levensbeschouwelijke teksten om hiervoor te gebruiken. Voor extra materiaal, zoals beeld en geluid, zul je zelf moeten zorgen.

Vat je tekst in eigen woorden samen en geef aan wat jij persoonlijk met het thema hebt. Waarom is het voor jou zo'n belangrijk thema dat je er met anderen over wilt hebben? Schrijf er twee *levensvragen* en één *stelling* bij. Hierover volgt na je inleiding een gesprek met jouw groep in de klas. De levensvragen zorgen voor de verdieping van het thema. De stelling zorgt ervoor dat er ook gediscussieerd kan worden over alle (voorlopige) standpunten en meningen.

Als je aan de beurt bent, lees je met jouw deel van de klas de tekst en je samenvatting, waarna je het thema mondeling toelicht. In die *inleiding* vertel je over jouw motivatie voor het thema en jouw gedachten over de stelling en de vragen. Vervolgens *denkt iedereen in stilte* na over de eigen antwoorden. Als iedereen wat heeft nagedacht en wellicht al wat heeft opgeschreven, leid je een *gesprek* met de klas over het thema. Aan minimaal drie leerlingen wordt om een reactie gevraagd. Alle leerlingen schrijven zelf mee met het gesprek (of erna). Ten slotte *vat* je het gesprek *samen*, vervolgens bespreken we met je groep het bezinningsmoment kort na.

Beoordeling

Iedere leerling(e) krijgt een cijfer dat meetelt voor het schoolexamen. Je wordt beoordeeld voor je *eigen* bezinningsmoment en voor hoe inhoudelijk je, mondeling en schriftelijk, meedoet bij de andere bezinningsmomenten. Daarvoor houd je een *dossier* bij.

Wat moet je precies doen voor de mondelinge bezinningsmomenten?

A. Wanneer je zelf aan de beurt bent

1. Je kiest een thema en een tekst, die je samenvat, waarbij je levensvragen en een stelling bedenkt. Zet de tekst, je samenvatting, je stelling en je levensvragen op 1 blad (dit geldt voor 4h en 4v). *Of:* Je kiest een thema en zoekt min. twee bronnen. Je schrijft zelf een inleiding waarin je de bronnen in eigen woorden verwerkt. Ga niet te veel knippen en plakken als je tekst van internet gebruikt. Vermeld je bronnen onder je inleiding. Voeg in je eigen dossier de volledige bronnen als bijlage toe. Zet op je papier na de inleiding één goede stelling en minimaal twee goede levensvragen (5v).
2. Je legt je inleiding, levensvragen en stelling ter goedkeuring voor aan je docent LV. Dit doe je een week voordat je het bezinningsmoment houdt.
3. Minimaal 1 week voordat je je bezinningsmoment houdt, leg je je thema, je tekst, je levensvragen en je stelling ter goedkeuring voor aan je docent(e) LV.
4. Je kopieert de tekst voor iedereen van jouw groep. Je kunt dit zelf doen (altijd vóór de les) of je kunt de week ervoor aan je docent(e) een pasje vragen. *Geen kopieën, betekent een onvoldoende!*
5. In de bezinningsles deel je je blaadjes uit, die daarna gelezen wordt in jouw groep. Dit kan een andere leerling doen. Eventueel gebruik je muziek of beeld erbij.
6. Je houdt een inleiding, waarin de volgende onderdelen zitten:
 - Je geeft aan *waarom* je dit thema inbrengt. Wat is er zo belangrijk aan? Welke *motivatie* heb je? Welke *betrokkenheid* heb je? Waar kom jij dit thema tegen in je eigen leven?
 - Je vertelt je *samenvatting* en licht je thema *inhoudelijk* toe (eventueel met extra info).
 - Je licht je vragen en je stelling toe (*verdieping*). Geef aan *waarom* het levensvragen zijn.
 - Je geeft jouw *antwoorden* op de stelling en de levensvragen (*voorlopige standpunt*)?
7. Iedereen schrijft in stilte op het eigen blaadje wat hij of zij van de stelling vindt.
8. Ten slotte volgt er een gesprek met jouw groep, waarbij de volgende regels gelden:
 - Jij, als inleider, bent ook gespreksleider, eventueel geholpen door de docent(e).
 - Je reageert zelf minimaal op drie reacties uit de klas. Schrijf voor jezelf op wat ze zeggen.
 - Tijdens het gesprek gunt iedereen elkaar de ruimte om te spreken.
 - Iedereen houdt de hoofdzaken van elke bezinning bij in het dossier (zie vragen hieronder).
 - De inleider vat het gesprek op hoofdlijnen samen. Eventueel is zijn/ haar visie veranderd.
9. Er volgt soms een korte evaluatie door de docent(e) en sommige leerlingen.

B. Wanneer anderen aan de beurt zijn

1. Je leest in de bezinningsles mee met de tekst en luistert naar de inleiding van de inleider.
2. Je schrijft actief mee. De volgende vragen beantwoord je bij elke bezinning op je eigen blad:
 - *Wat zijn mijn eigen antwoorden, reacties op de stelling en levensvragen?*
 - *Welke andere antwoorden en reacties zijn er in mijn groep?*
 - *Welke argumenten en ervaringen worden er voor alle standpunten gegeven?*
 - *Wat is voor jou een echt leerpunt bij elk bezinningsmoment?*
 - *Welke waarden staan centraal in elk bezinningsmoment?*
 - *Welke nieuwe (levens)vragen roept de bezinning op?*
3. Je stopt het blaadje van deze inleider in je dossier met bezinningsmomenten.
4. Je houdt je dossier netjes bij (vraag bijv. aan medeleerlingen als je bezinningen mist).
5. Je schrijft een eindevaluatie (zie de opdracht: 'Evaluatie mondelinge bezinningsmomenten')

Beoordelingscriteria

A. Wanneer je zelf aan de beurt bent

1. Het niveau van het thema, de levensvraag, de tekst en de stelling ter overweging.
2. Het niveau van de inleiding: inhoud, betrokkenheid, verdieping en stellingname.
3. De presentatie- en luistervaardigheden en de gespreksleiding en -samenvatting.
4. Algemeen: tijdsplanning, inzet, creativiteit, diepgang, openheid en zorgvuldigheid.

B. Wanneer anderen aan de beurt zijn

5. Interesse voor het onderwerp van de inleider (respect).
6. Actief meedoen met het bezinningsmoment (betrokkenheid).
7. Niveau van de inbreng. Openheid, diepgang, argumentatie, luisteren, uit laten praten.

C. Dossier en KWT

8. Verzorging van het dossier.
9. Niveau van de geschreven reacties op de bezinningsmomenten.
10. Actief en bewust gebruik van het KWT-uur LV.

Evaluatie mondelinge bezinningsmomenten

Inleiding

Als alle bezinningsmomenten van jouw groep in de klas geweest zijn, kun je bijna je dossier met al je reacties op de bezinningsmomenten inleveren. Nog niet helemaal, want er is nog één evaluatieopdracht waarin je reflecteert (terugkijkt) op alle bezinningsmomenten.

Tijdens elk bezinningsmoment heb je actief meegedacht en/ of meegepraat, waarbij je het gesprek aan de hand van een aantal gespreksvragen bijhield in je dossier. Dit kon tijdens het gesprek, in begeleiding of thuis. Doel was om je eigen levensvisie verder te ontwikkelen, maar ook om oor te krijgen voor andere visies.

Nu, bijna aan het eind van de bezinningsmomenten, is het de bedoeling om tot een evaluatie te komen van wat je voor en over jezelf geleerd hebt. Deze evaluatie is gemakkelijk voor diegenen die regelmatig en bewust hun dossier bijgehouden hebben. Anderen leerlingen, die minder consequent hun dossier bijhielden, zullen behoorlijk door moeten werken.

Inhoud opdracht

In je evaluatie verwerk je de volgende punten:

1. Welke twee (of meer) levensvragen uit de bezinningsmomenten hebben jou echt aan het denken gezet? Waarom? Hoe belangrijk zijn deze vragen voor jouw levensvisie?
2. Herken je eigenlijk een rode draad in al jouw reacties? Merk je in je antwoorden al iets van je levensvisie of van wie jij bent (je identiteit)? Hoe zou jij je huidige levensvisie en je identiteit vervolgens in het kort omschrijven? Geef hierbij vijf hoofdwwaarden, waarden die in jouw leven van het hoogste belang zijn. Vertel bij elke waarde kort wat die waarde voor jou concreet inhoudt.¹
3. Wat heb je voor jezelf geleerd van andere leerlingen in de gesprekken? Wat neem je daarvan mee voor je levensvisie? Wat wijs je uiteindelijk af van de andere visies? Geef hierbij drie opmerkingen weer van anderen die jou aan het denken hebben gezet.
4. Hoe goed vind je jezelf in het bezinnen? Lukt het jou goed om zin en betekenis te geven aan belangrijke levensthema's? Beantwoord hierbij deze opdrachten/ vragen:
 - Geef voor twee levensvragen aan waarom ze volgens jou de beste zijn.
 - Geef voor twee levensvragen aan waarom ze volgens jou de slechtste zijn.
 - Welk thema is minder geschikt voor een bezinning en waarom?

Omvang opdracht en inleverdatum

Je evaluatie heeft een omvang van anderhalf tot twee pagina's A4. Gebruik je dossier met bezinningsmomenten als bron. Toon in je evaluatie iets van jezelf en je levensvisie.

Inleverdatum: ...

¹ Bijvoorbeeld voor de waarde 'vrijheid' zul je uit moeten leggen wat jij daaronder verstaat. Is vrijheid doen wat je maar wilt, zonder aan anderen te denken? Of komt er toch meer bij kijken? Een ander dilemma is: Is vrijheid voor jou 'bevrijd zijn van iets' ('vrijheid van') of 'verantwoordelijkheid' om iets te bereiken ('vrijheid tot')?